

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ
ҚЎМИТАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ОРГАНИ

ЎЗНОМА
1918 йил
21 июнда
чиқа бошлаган.

№ 273 (20. 840) 1990 йил 29 ноябрь, пайшанба Баҳоси 3 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН ҲАЁТИ

Воқеалар, янгиликлар, хабарлар

ПРЕЗИДЕНТ ЁШЛАР БИЛАН СУХБАТЛАШДИ

Ўзбекистон ССЖ Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўнтаси биринчи котиби И. А. Каримовнинг жумҳурият комсомолы XXIV сьезди делегатлари билан учрашуви пайти. Ф. ҚУРБОНБЕКОВ олган сурат. (ЎЗАТАГ).

Ўзбекистон ССЖ Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби И. А. Каримов жумҳурият комсомолынинг XXIV сьезди делегатлари билан учрашди.

Ёшлар муаммолари — улар бутун кунда анчагина — ҳамма вақт жумҳурият ва Ўзбекистон Компартияси раҳбариятининг диққат марказида бўлиб келиди. Президентнинг меҳнаткашлар турмуш шароитини яхшироқ қилишга, иқтисодий ҳимоя қилишга, иқтисодий турмуш шароитини яхшироқ қилишга қаратилган Фармонлар фидо қилиниши тасдиқ бўла олади. Кўпчилик ҳоҳлаётганидек, барча муаммоларни биратўла бартараф этиш мумкинми?

Афсуски, мамлакатимизнинг ҳозирги оғир иқтисодий аҳоли бутун кунда ёшлар учун қандайдир яхши шарт-шароит яратиб бериш имкон бермайди. Ҳа, ҳозир ётоқхоналар етишмайпти, ўқув дастурлари ҳамма вақт ҳам мутаносиллаштирилмаган, олий ўқув юртидаги таълим системасига эмас, айни вақтда ҳунар таълими системасини ҳам ислоҳ қилиш керак, мактаб ўқувчилари, ёш ишчилар, қишлоқ меҳнаткашларига кўпроқ гамхўр

лик қилиш лозим. Бу муаммоларнинг ҳаммаси жумҳурият раҳбариятини доимо тўқинлантирмайди, чунки бутун кунда ёшларга эртанги кунда Ўзбекистоннинг фаровонлиги боғлиқ бўлади, бу ёшлар ўз меҳнати билан мамлакатдаги аҳолининг яхшилик томон ўзгартириб юборишлари мумкин.

Жумҳуриятимиз ҳамма вақтдаги кўра ҳозир ёшларнинг гайрат-шиқоати, ташаббуси, тадбиркорлигига муҳтож. Биз бозор иқтисодиётига ўтиш арасида турганимиз. Бу оғир иш, қўлдан-қўлга ўтказиб бўлмайдиган аҳамиятга эга бўлган тенгламаларга ўхшайди. Ҳўш, бу тенгламаларни ким ечиши керак? Ҳукумат бозор муносабатларига ўтиш жараёнида Ўзбекистон халқларининг аҳоли юмшати, енгиллаштириш учун кўп куч-гайрат сарфлади ва бундан кейин ҳам куч гайрат сарфлай беради. Лекин аҳоли барча табақаларининг ва айниқса фикрлашдаги хурофотлардан, сийқа фикрлардан фойдаланиш мумкин.

Ўшларнинг кўпчилиги қисми ўз кучларини ишлатишга жўй топа олмаётганликлари яхши маълум. Ҳар бир кишининг хоҳлаган ишини топиб бериш — қийин муамма. Ўшбу вазифани иложим борича тезроқ ечиш учун тадбирлар кўриш керак. Маана, бир мисол. Шу кунларда жумҳурият Президенти Ис-

ахоннинг ривожлантириш вақиллари билан учрашди. Улар имтиёзли шартлар асосида ўзоқ муддатли қарарлар бериб билангина эмас, айни вақтда кичик қўшма корхоналар ташкил этишда ҳам қўмаклашишлари тўғрисида аҳдлашувга эришилди. Бу янги иш ўринлари вужудга келтирилишини билдиради, уларни асосан Ўзбекистон ёшлари эгаллайди. Худди шу ёшлар янги технологияларни ўзлаштиришлари, янги мутахассисликна эга бўлишлари, бугунги кунда халқ учун жуда зарур замонавий молларни ишлаб чиқариш билан шуғулланишлари тўғрисида кўради.

Учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг иккинчи котиби А. С. Ефимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг котиби Ж. Ҳ. Ҳамидов, КПСС Марказий Қўмитасининг масъул ходими Н. А. Новожилов, Ўзбекистон ССЖ Президенти Кенгашининг аъзоси, жумҳурият Ёшлар ташкилотлари қўмитасининг раиси А. Ҳ. Саидов, жумҳурият комсомолы Марказий Қўмитасининг биринчи котиби А. Н. Носиров қатнашди.

(ЎЗАТАГ).

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи Президентининг ФАРМОНИ

«СИЕСИЙ ПАРТИЯЛАР ТЎҒРИСИДА» ГИ
ЛИТВА ССЖ ҚОНУНИ ҲАҚИДА

Литва ССЖ Олий Кенгаши 1990 йил 25 сентябрда «Сиесий партиялар тўғрисида» Қонун қабул қилди. Бу Қонунга мувофиқ фақат фаол сайлов ҳуқуқига эга бўлган жумҳурият фуқароси сиесий партияга аъзо бўлиши мумкин. Шу ҳужжат билан касбига кўра, ҳарбий хизматда бўлган кишилар ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг ходимлари сиесий партияларга аъзо бўлиши тақиқлаб қўйилди. Меҳнат жамоаларида сиесий партиялар ташкилотларини тузишга ва уларнинг фаолиятига йўл қўйилмайди.

Аслини олганда гап жумҳурият ҳудудида доимий яшовчи ССЖИ фуқаролари сиесий партиялар аъзоси бўлиш ҳуқуқидан маҳрум этилгани тўғрисида бормоқда, сиесий сабабларга кўра, муайян касбларда ишлаш тақиқланмоқда.

«Сиесий партиялар тўғрисида» ГИ Литва ССЖ Қонунининг Умумиттифок қонунларида зид бўлган бандлари бу ҳужжат қабул қилинган вақтдан бошлаб юридик кучга эга эмас ҳамда давлат ва жамоат идоралари, корхоналари, муассасалари, ташкилотлари ва фуқаролар уларни бажаришлари йўл қўйилмайди.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль.
1990 йил 27 ноябрь.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи Президентининг ФАРМОНИ

ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИ ВА УЛАРНИНГ
ОИЛА АЪЗОЛАРИНИ ПРОПИСКА ҚИЛИШДАГИ
ҒАЙРИҚОНУНИЙ ЭКЛАШЛАРГА ЙЎЛ
ҚЎЙМАСЛИК ТЎҒРИСИДА

Кейинги вақтларда хизматни ўташ учун келатган офицерлар, прапорщиклар, мичманлари, шунингдек, уларнинг оилаларини прописка қилишдан бош тортиш ҳоллари тез-тез учрамоқда, бу эса айрим районларда оммавий тус олади. Бу ҳол иш беришда, тиббий ва бошқа иқтисодий-маиший хизмат кўрсатишда ғайриқонуний эклашларга олиб боради.

Бундай хатти-ҳаракатлар ҳуқуққа қарши тусдир.

ССЖИ Конституцияси 1273 моддасининг 1 ва 2-бандлари асосида қарор қиламан:

Халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия органлари раҳбарларининг шахсий масъулиятини остида ҳарбий хизматчиларни ва уларнинг оила аъзоларини прописадан ўтказиш билан боғлиқ бўлган барча масалаларни ҳал қилиш 1991 йил 15 январгача таъминлансин.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Президенти
М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль.
1990 йил 27 ноябрь.

РОССИЯ МУҲИМ ҚАРОРЛАР БЎСАҒАСИДА

Россия Федерацияси турли минтақаларнинг вакиллари РСФСЖ халқ депутатларининг навбатдан ташқари Сьезида қатнашиш учун Москвага келдилар. Сьезд 27 ноябрь кунини Катта Кремль саройида очилди. Сьезд ишида ССЖИ Президенти М. С. Горбачев қатнашмоқда.

Сьездада жумҳурият турмушининг энг муҳим масалаларини муҳокама қилиш кўзда тутилган.

РСФСЖ Олий Кенгашининг Раиси Б. Н. Ельцин Сьездин очиб, парламент РСФСЖ давлат маъжлисининг куйини маъқуллаганини маълум қилди.

РСФСЖ Олий Кенгашининг сессияси шанба ва якшанба кунлари жумҳурият учун муҳим бўлган учта қонун кўриб чиқиши ҳақидаги қарор яқиндалик билан қабул этилди. Булар — «Мулкчилик тўғрисидаги қонун», «Солиқлар ҳақидаги қонун», «Маҳаллий бюджет тўғрисидаги қонун» дир.

«Россия қишлоқини қайта тиклаш ва деҳқончилик-санотат макмуни ривожлантириш дастури ҳақида» РСФСЖ Вазирлар Кенгашининг Раиси И. С. Силаев маъруза қилди.

28 ноябрь кунини Сьезд ўз ишнини давом эттирди. (ТАСС).

ОСЛОГА ТАШРИФ КЕЧИҚТИРИЛДИ

ССЖИ Президентининг матбуот хизматида ТАСС муҳбирига хабар қилинишича, ССЖИ Президенти М. С. Горбачев ағдавий «Нобель дари»да мукофотни олиш учун Ослога афсуски, кела олмади. Бунинг сабаби мактабда учун бориш дари ва ССЖИ Президентининг айтиш мумкин, ҳар соатда эътибор бериши ва иштирок этишини талаб қиладиган ишлар билан ниҳоятда бандлидир. Нобель қўмитасидагилар албатта бунини тушунадилар ва мукофотни бошқа вақтда топишлариға рози бўладилар, деб Москвада умид қилишмоқда.

М. С. Горбачев шу муносабат билан Норвегия Нобель қўмитасининг раиси Гидеке Андерсонга, Норвегия бош вазирини Гру Харлем Брундтландга, Швеция бош вазирини Ингвар Карлссонга, Швеция Нобель фонднинг идора етвчи директори Стиг Рамелга мактублар йўллади.

ИСТИҚБОЛНИ КЎЗЛАБ

ССЖИ Журналистлар уюшмаси VII сьезида тайёрларининг сўнги босқичи ҳисобланган журналистлар уюшмаси бошқарувининг 27 ноябрь кунини Москвада очилган пленумида мамлакат журналистлари ташкилотининг истиқболи тўғрисида гап бори.

Пленум қатнашчилари ҳузурида уюшма бошқаруви раиси вазифасини бажарувчи И. А. Зубков маъруза қилди. У делегатларга янги журналистлар ташкилотининг асосий принципларини таъриб берди. Бўлажак уюшманинги номи теварағида қизгин мунозара бўлди.

Низом лойиҳасида ҳозирги ССЖИ Журналистлар уюшмасининг номини ўзгартириб, уни журналистлар уюшмалари конфедерацияси деб аташ тақлиф этилди. Бироқ пленум делегатларининг баъзилари янги таш-

килот журналистлар уюшмаларининг федерацияси деб аталishi кераклигини айтишмоқда.

«Известия» бош муҳаррирининг биринчи ўринбосари В. Н. Севрук пленумда журналистлар ҳуқуқларини қўпол бузилаётганлиги сабабларини муҳокама қилишни тақлиф этди. Бундай воқеалар яқинда Молдовада бўлган эди. Делегатларнинг қўпчилиги ушбу тақлифни қўллаб-қувватладилар. Тартибсизликлар натижасида жабрланган матбуот ходимларининг фикрларини эшитишга қарор қилинди.

Львов вилоятининг журналистлари пленумини бойкут қилишларини билдириб, Москвага келмадилар. Грузия ва Литвада ҳам делегациялар йўқ.

С. НОВОЖИЛОВ,
ТАСС муҳбири.

ССЖИ ВАЗИРЛАР КЕНГАШИДА

ССЖИ Вазирлар Кенгаши Л. Н. Спиридоновни ССЖИ Вазирлар Кенгаши ҳузуридаги Совет Иттифоқи Телеграф агентлигининг бош директори этиб тайинлади.

ЎЗБЕКИСТОН КОМСОМОЛИНИНГ СЬЕЗДИ

28 ноябрь кунини Тошкентда Ўзбекистон Ленинчи Коммунистик Ёшлар Иттифоқининг XXIV сьезди иш бошланди.

Сьездин Ўзбекистон ЛКЕИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби А. Н. Носиров очди.

Делегатлар сьездин ишчи органлари — раёсат, таҳрир коммисияси, котибиятини сайладилар.

Сьезд кун тартибда Ўзбекистон ЛКЕИ Марказий Қўмитасининг ҳисоботи, Ўзбекистон ЛКЕИ Тафтиш комиссиясининг ҳисоботи, комсомолдан сайланган ССЖИ халқ депутатлари фаолияти тўғрисида ахборот бор. Делегатлар Ўзбекистон ЛКЕИ дастури тўғрисида, Ўзбекистон ЛКЕИ Ўстави ҳақида, «Ўзбекистон ЛКЕИ комсомол ташкилотларининг назорат коммисиялари ҳақида»ги низом тўғрисида, «Ўзбекистон ССЖИ давлатнинг ёшларга оид сьесати тўғрисида»ги Ўзбекистон ССЖ Қонунини лоийҳаси ҳақида, Ўзбекистон ЛКЕИ раҳбар органларини сайлаш тўғрисидаги масалаларни ҳам муҳокама қилдилар.

Жумҳурият ЛКЕИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби А. Н. Носиров ҳисобот маърузаси қилди.

Ўзбекистон ЛКЕИ тафтиш комиссиясининг раиси Б. Ҳ. Убайдуллаев комиссиянинг ҳисобот маърузасини қилди.

Ёшлар анжуманининг делегатлари ялли мажлисдан кейин «Комсомол дастури ва устави», «ССЖИда ёшлар сьесати тўғрисида», «Комсомол ва халқ таълими муам-

АЗИЗ МУШТАРИЛАР! «СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» РЎЗНОМАСИГА ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

1991 йил учун рўзнома ва жаридаларга обуна муддати тугай деб қолди.

Муштарий, шойилинг! Фурсат ғанимат! Агар сиз бугун-эрта «СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» рўзномасига обунани расмийлаштиришга улгурсангиз, рўзномамиз бутун бутун йил бўйи хонадонингизга ташриф буюриб, сизнинг ҳамсухбатингиз, ҳамдамингиз бўлади.

Рўзнома обуна баҳосини яна бир қарра эслатиб ўтмоқчимиз:

БИР ЙИЛГА — 17 СЎМ 40 ТИЙИН.
ЯРИМ ЙИЛГА — 8 СЎМ 70 ТИЙИН.
УЧ ОЙГА — 4 СЎМ 35 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ УСТАВИ ВА ҲАРАКАТ ДАСТУРИ ЛОЙИҲАЛАРИ МУҲОЗАМАДА

● КОМПАРТИЯ ҲИСОБЛАЙДИКИ, ЖУМҲУРИЯТ ҲУДУДИДА ИХТИЕРИЯ РАВИШДА ИТТИФОҚ-ЖУМҲУРИЯТ ВА ЖУМҲУРИЯТ ТАСАРРУФИГА БЕРИЛГАН МАСАЛАЛАРДАН ТАШҚАРИ БАРЧА МАСАЛАЛАР ХУСУСИДА ЖУМҲУРИЯТНИНГ ҚОНУНЛАРИ УСТУН БЎЛИШИ КЕРАК.

(Ўзбекистон Коммунистик партияси Ҳаракат дастури лойиҳасидан).

● КОМПАРТИЯ ЖАМИЯТИНИ ЖИПСЛАШТИРИШГА, ХАЛҚЛАР УРТАСИДАГИ МУНОСАБАТЛАРДА БАЙНАЛМИМЛАЛЛИК ҚОИДАЛАРИНИ ҚАРОР ТОПТИРИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛАДИ. ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ ЖУМҲУРИЯТДА ИСТИКОМАТ ҚИЛУВЧИ БАРЧА ХАЛҚЛАРНИНГ МИЛЛИЙ АНЪАНАЛАРИ ВА УРФ-ОДАТЛАРИНИ ХУРМАТ ҚИЛИШГА ЧАҚИРАДИ.

(Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Устави лойиҳасидан).

СОБИТҚАДАМЛИК ЖОИЗ

Бозор муносабатларига ўтиш шартларида аҳолининг иш билан таъминлаш муаммосини тезроқ ҳал этиш жумҳуриятимиз учун жуда катта аҳамиятга эга. Негани, шаҳар ва қишлоқларимизда ишсиз юрган аҳоли минглаб топилди.

Айниқса, ёшларимизнинг ишсиз юриши ачинарли ҳолди. Жумҳуриятимиз аҳолисининг катта қисmini ёшлар ташкил этганини ҳисобга оладиган бўлсак, масаланинг ўта жиддийлиги аниқ бўлади-қолади. Шунинг учун эндиликда мушактил ҳаётга қадам қўйётган йигит-қизларимизнинг иш билан банд қилиш тадбирига бошқача кўз билан қарашиш лозим. Тўғри, жумҳурият ҳукумати бу борада анчагина режаларни амалга оширмоқда. Жумладан, қишлоқ жойларда майда саноат корхоналари, цехлар, тўқимачилик фабрикаси филиаллари очилди. Вилоятларда қўшма иш ўринлари ташкил этишга ҳаракат қилинапти. Бироқ менимча, буларнинг барчаси марказлашган тарзда олиб борилмапти. Баъзи жойларда эса бор имкониятлардан тўлиқ фойдаланилмапти.

Хўш, мен бунини нимага асосланган айтишман? Масалан, бизнинг Андижон вилоятида комбинатини олайлик. Ахир комбинат филиалларини кенгайтириш имконияти бор-ку. Фақат жойлардаги партия, совет ва ҳўжалик раҳбарлари бу ишга қизиқиш билан қараб, ҳамкорлигини йўлга қўйсалар бас. Ана шунда қишлоқларимизда яшайётган қанчадан-қанча хотин-қизлар, уй бекалари ишли бўлиб қолади. Афсуски, район, ҳўжаликлар раҳбарлари, халлига «юкори нима десиркин» қабилда иш тўтиб келишпти. Агар ўтган йилни эслайдиган бўлсак, айнан шу «юкорининг ўзи — Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети «Иш билан таъминлаш» жумҳурият давлат режасини амалга оши-

риш ташаббуси билан чиққанди.

Куни кеча матбуотда эълон қилинган Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастурида ҳам Компартия бу масалада ўзининг аниқ, собитқадам позициясида турганини қатъиян таъкидлади. Маъқур ҳужжатда иш ўринларини барпо этиш вази-фаларини ҳал қилишда маҳаллий аҳолининг мил-ли-маданий турмуш тарзи, оилаларнинг анъанавий қўл болалиги, оиланинг ўзи туғилиб ўсган жойга тарихан соддиқлиги ҳисобга оли-ниб, шунга мос келадиган корхоналар қуриш ва бор-ларини тақомиллаштириш лозимлиги яна бир бор таъкидланди. Эндиликда ҳам коммунистлар ҳам партиясиз раҳбарлар ҳам дастурда таъкидланган иш билан таъминлаш масаласига алоҳида эътибор беришлари зарур.

Шу ўринда яна бир мулоҳазамни билдирмоқчиман. Ҳаракат дастурида аҳоли иш билан таъминлаш муам-моси ҳақидаги 2-абзацдан кейин қуйидаги сўзларни ёзишни тақлиф қилган: «Компартия аҳолининг иш билан таъминлаш йўлида барча имкониятлардан фой-даланишни, жумладан халқ ҳўнармандчилигини ва ҳозир-да унутилмаган эски касб-корларни тиклашни, бунинг учун эса маҳаллий саноатни ривожлантиришни, миллий ишчи кадрлар, ҳўнарманд касиблар тайёрлаш иш-ини яхшилаш лозим деб била-ди».

Менимча, дастурда ушбу фикр аниқ эътибор билан қўйилган. Қайтаги миллий ҳўнармандчилик касибларининг қайтадан тик-ланишига ёрдам беради.

Умуман, иш билан таъмин-лаш муаммоси дастурда таъ-кидланганидек, тезроқ ҳал қилинса, халқимиз фаровон-лиги ошади, ўз навбатида жумҳурият тараққиёти янги даражага кўтарилади.

Н. ТУХТАСИНОВА,
Андижон вилоятида ком-бинати тўқувчиси.

Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Ҳаракат дастури лойиҳасини жумҳуриятимиз меҳнат аҳли қизғин маъқуллади. Шунинг билан бирга унинг айрим қис-мларини ойдинлаштириш, тўлдирish бора-сида жиддий та-клиф-истақларни ҳам билдирмоқда. Хусусан, Когон но-ҳиясидаги Пушкин номи ўрта мактаб илмий бўлими му-дир Мунира ГАДОЕВА муҳбиримизга қуйидагиларни сўзлаб берди.

ПОЙДЕВОР МУСТАҲКАМ БЎЛСА

Ўзининг эртасини, истиқ-болини ўйлаган жамият, ав-вало асосий эътиборини ёш-лар тарбиясига қаратади. Чунки бугун мактаб парта-сида ўтирган ёшлар санжа-да йилдан сўнг мамлакат ҳаётида фаол иштирок этади. Шу ўринда бир мисол эсимга» тушиб қолди. Маъ-лумки, Япония иқтисодий жа-ҳон урушида энг кўп тала-фот кўрган давлатлар қато-рига кириди. Америка ҳар-бийлари томонидан ташлан-ган икки атом бомба япон халқига катта моддий зарар етказди.

Урушдан кейин ҳамма ма-млакатлар олдида ҳам халқ ҳўжалигини тиклаш, унинг равиқинини таъминлаш вази-фаси турарди. Кўпчилик дав-латларда ишлаб чиқаришни юксалтиришга асосий эъти-бор қаратилди.

Японияда ёшлар тарбияси, уларни ўқитиш, илм бериш масаласи диққат марказига қўйилди. Замонавий фан асосларини пухта эгаллаган

ёшлар бир неча йилдан сўнг ишлаб чиқаришда ҳам, илм-фанда ҳам, маданият ва санъатда ҳам юксак натижа-ларга эриша бошладилар. Моддий ресурсларга бой бўл-маган мамлакат тарихан қисқа муддатда шундай кат-та ютуқларни қўлга кирит-дики, улар ҳозир бутун жа-ҳонни ҳайратга солмоқда.

Масалани шу нуқтага на-зардан ёндошадиган бўлсак, Ҳаракат дастури лойиҳаси-даги «Компартия кадрлар тайёрлашнинг таркиб топан системасини тўдан қайта кўриб чиқиш зарур, деб ҳи-соблайди. Мактаб ўқувчи-лари барвақт қасб-ҳўнар-га йўналтириш, гоит иқти-дорли болалар учун ўқув юртлари очиш, ўрта ва олий мактабнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, ка-дрлар тайёрлашга ҳўжалик ҳисобини жорий этиш нуфуз-ли йўналишлар бўлиши ке-рак», деган сўзлар бизда келажакка анча умид бағиш-лайди.

ИСТИҚБОЛГА ДАХЛДОР

Ўзбекистон Компартия-сининг Ҳаракат дастури ло-йиҳасида келажакимиз кўп жиддатдан ёшларга боғлиқ эканлиги таъкидланган. Ком-партия ёшлар ўртасида кўп-гина муаммолар тўпланиб қолганини ҳисобга олиб, ёшларнинг барча гуруҳлари учун ўқиб, меҳнат қилиш, касба қилишга қўллаш ва тур-муш неъматларидан фойда-ланишда кенг имкониятлар яратиб, иқтисодий жиҳатдан ҳимоя қилишни таъминлаш бора-сида ғамхўрлик қили-пти.

Шундай экан, ёшлар сиё-сати ҳақидаги қонун қандай бўлиши керак. Назаримда Ҳаракат дастури лойиҳасида ана шу муҳим ҳужжатга бир-оз эътибор берилса дуруст бў-ларди. Негани, жумҳурияти-

миздаги 14 ёшдан 30 ёшга-ча бўлган ёшларнинг 6 мил-лиондан зиёдин, ёки Ўзе-бекистон ССЖ аҳолиси ум-ий сонининг 33,3 фоизини (шу ёшда бўлган мамлакат ёшлари сонининг 10 фоизи-ни) ташкил этади. Ўз-ўзидан маълу: бу соҳада кўпбал ўқитиш иқтисодий муаммо-лар йиғилиб қолган.

Авалло, жумҳурият ёшла-рининг ўртача иш ҳақи 120 сўмини, транспортда 127,8 сўмини, алоҳида 110,2 сўмини, ишлаб чиқариш соҳасида 98,8 сўмини, қишлоқ ҳўжа-лигида (давлат секторда) 67,1 сўмини ташкил этади.

Ёшларни уй-жой билан таъ-минлаш масаласи аниқ-ликка кескин бўлиб турибди. Шунинг таъкидлаш керакики, жумҳуриятимиз шаҳарлари-да яшовчи ёшларнинг 65 фо-

Бироқ, ўрта мактабга эъ-тибор бериш бора-сидаги иш-лар нуфузли йўналиш бўли-шининг ўзи камлик қилади. Чунки, ҳозир қишлоқлардаги айрим мактаблар жуда но-зор аҳволда. Бинолар эски, зарур анжомлар етишмайди. Мактаб жамоаси ҳаракат қилса ҳам, мактаблар ҳўжа-ликлар тасарруфидан бўлган-лиги учун маблаг етишмас-лиги оқибатида ишлар юриш-маяпти.

Мактабларда дафтарлар, стол, стул, партавлар, ҳатто ўқув қўлланмалари етиш-майди. Спорт иншоотлари, техника воситалари, компь-ютерлар ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Ана шундай ша-ронда ўқитган болалар кел-ажакда катта масалаларни ҳал қиладиган мутахассислар етишиб чиқиши мумкинми? Ўлар олий ўқув юртлари-га бир амаллаб кирганларида ҳам уларнинг билимлари бўш пойдеворга салворли иморат қуриш билан баро-бардир.

Шунинг учун мен Ўзе-бекистон Коммунистик партия-сини Ҳаракат дастури ло-йиҳасининг юқорида келти-рилган қисмига: «Партия жумҳурият, вилоят, ноҳия бюджетларининг маълу-м қисmini ўрта мактаб рив-ожига сарфлашга эришишни таъминлайди ва унинг бажа-рилишини ва замон талаби-га жаов берадиган юқори савиядаги ўқув қўлланма-ларини етарли нашр этилиши-ни қатъий назорат остига ола-ди», деган сўзлар қўшиб қў-йилишини тақлиф этаман.

ТАКЛИФ КИРИТАМАН

Ўзбекистон Коммунистик партияси Устави ва Ҳаракат дастури лойиҳаларини қизи-қиш билан ўқиб чиқдим. Ҳар иккала ҳужжатни асосан маъқуллаган ҳолда тақлиф ва мулоҳазаларимни билдирмоқ-чиман.

КПСС XXVIII съездида партия бюджетни миқдори ҳа-қида аниқ рапплар бўлди. Дар-ҳақиқат унинг бюджетни гоит катта. Мен ана шунинг эъти-борга олиб, зарурият туғил-ганда шу бюджетдан комму-нистларга моддий ёрдам бе-рилиши лозим деб билман.

Зеро, ҳар бир жамоат таш-килот, жумладан касба-уюшмаси комитетларида ана шундай усул қатъий жорий қилинган. Айтмоқчиманки Ўзбекистон Компартияси сиё-сий ва жамоат ташкилот-экан, кўп йиллик партия ста-жиға эга бўлган коммунист-ларга эътиҳ пайдо бўлган-да моддий ғамхўрлик қўра-тиш ҳам керак.

Устав лойиҳасининг 23-бандига «бошланғ партия ташкилотлари камиди 7 пар-тия аъзоси бўлган тақдирда тузилади», деб ёзиб қўйилса, дуруст бўларди. Лойиҳанинг 25-бандига район ва шаҳар партия комитетлари ҳақида сўз юритилган. Мен ана шу

бўғиндаги партия комитетла-ри конференцияларини лойи-ҳада қайд этилганидек беш йилда бир марта эмас, ҳар 2-3 йилда қақриллиши жоиз деб билман. Зотан, беш йил район ва шаҳар бўғини учун узоқ муддатдир. Ана шу давр ичида пайдо бўла-диган кўпдан-кўп муаммо-ларни кўтиб ўтirmай икки-уч йилда қақриладиган кон-ференцияларда ҳал қи-лиш керак.

КПСС XXVIII съездида тақлидланган партия устав-и қондасига биноан аъзоли-бадаллари миқдори камай-гани ҳақда жағмарилаган ана шу бадалларнинг 50 фоизи-га бошланғ ташкилотлар да қолдиришга қарор қи-линганда шу соҳада партия ҳаётида анча қийинчилик пайдо қилади. Мен ана шу-ларни эътиборга олиб район партия ташкилотлари бюдже-тини тўлдирish учун район ва шаҳар бўғинлари доира-сида кимодди савдоси ва ло-торей ўйинларини ҳам таш-кил этиб турish зарур, деб ҳисоблайман. Шунингдек, Уста-вага район партия комитети ўз органи — район рўзно-масини пул маблағи билан таъминлаб туриши лозим, деб ёзиб қўйилишини тақлиф қиламан.

Ҳозир партия обрўси ту-шиб кетганлиги тўғрисида кўп гаплар бўлипти. Бунинг асосий сабаби партия ташки-лотларининг жағоварлиги пасайганлигидир. Негани, партия кейинги даврда ҳў-жумкорликдан кўра мудо-фаа маъқеини маъқул қўриб, бирмунча орқага чекинди. Менимча, Ўзбекистон Ком-партияси жумҳуриятимизда етакчи партия бўлиб қолиш керак. Унинг тақдирини Олий Кенгашдаги бир гуруҳ де-путатлар эмас, балки юз минглаб партия оммасининг ўзи ҳал этиши лозим. Яна бир гап, партиядан чиқари-лган ёки ўз иҳтиёри билан партия сафини тарк этган шахс партияга қайта қабул қилинмаслиги керак. Чунки, бу жиҳат бир томондан ки-шилларда партия обрўси ҳа-қида салбий таассурот қол-дирса, партия ичида комму-нистларнинг интизомига ҳам таъсир кўрсатади.

Ўзбекистон Компартияси Устави лойиҳаси сўз бошида ушбу Устав жумҳурият Ком-партияси XXII съездида му-ҳомама этилиб, қабул қили-ниши таъкидланган. У қан-дай ҳолатда қабул қилини-шидан қатъи назар жумҳу-риятдаги ҳар бир коммунист ана шу Устав талабларининг амалда бажарилишини ўзи учун муқаддас деб билмоғи зарур.

С. ХУЖАНИЕЗОВ,
«Амударё ҳақиқати» га-зетаси муҳарририяти ва босмахона бошланғи пар-тия ташкилотни котиби.
Амударё райони.

«ЎЗКОМПАРТИЯ ВETERАНИ» НИШОНИ КЕРАК

Ўзбекистон Компартияси-нинг Устави лойиҳаси муҳо-кама учун эълон қилинган кундан бошлаб коммунист-ларнинг матбуот саҳифалари-да бошланғ турли муло-ҳазаларини ўқиб, тақлифлари билан танишиб боришман. Мен ҳам ўз тақлифларим билан ушбу муҳомадада қатна-шишни лозим деб билман.

Лойиҳанинг 7-бандига «18 ёшга етган, партиянинг дав-турий ҳўжатларини тан ола-диган... ва партияни мунта-зам равишда моддий маблағ билан қўллаб-қувватлаб ту-риладиган Ўзбекистон ССЖ ҳў-қароси, Ўзбекистон Комму-нистик партиясининг аъзоси бўлиши мумкин», деган жу-млага аниқлик киритиш зарур, деб ўйлайман. Чунки моддий маблағ билан истаган киши партияни қўллаб-қувватлаш мумкин-ку У нолок ниятди

киши ҳам, ўз қилмишини жағовдан лиширган аслида жиноятчи шахс ҳам бўлиши мумкин. Худди шу хатбоши-нинг охирига албатта «Ком-мунистик партияга эътиҳод-ли Ўзбекистон ССЖ ғўқура-си» деган жумлаи қўшиб ке-рак.

Яна бир фикрим: Устав ло-йиҳасининг 10-бандига пар-тияда камиди 30 йил фаол ишлаган коммунист «КПСС ветерани» фахрий унвони бе-рилиши ҳақида ёзилган. Агар «КПСС ветерани» фахрий ун-вони билан бир қаторда «Ў-збекистон Коммунистик пар-тияси ветерани» унвони ҳам таъсис этилиб, хизматли сиғ-ган партия ҳодимлари даст-лаб шу унвон билан тақдир-лансалар нур устига аъло нур бўларди.

С. ЙУЛДШЕВ,
Тошкент шаҳри.

● Партия турмуши: илк тажрибалар

Ноҳия деҳқонлари пахта, тайёрлаш йиллик режасини вилоятда биринчи бўлиб утдиладилар. Бунинг учун уларга бор-йўри бир ой ки-фоя қилди. Ҳосилнинг 90 фоизи биринчи, қолгани эса иккинчи навага топширилди. Тўғри, ҳар йили кимдир режани биринчи бўлиб ба-жаради. Аммо бу сафар йигир-терм ўзининг табиий оқими билан борди. Одам-лар ҳосилни тезроқ йиғиш-тириб олишни ҳаётий зарур-лат деб билганлари учун ҳам бу ишга энг шимариб киришдилар.

Ҳа, кейинги пайтларда Иштихонда қайта қуриш жоилиб кетганлиги ҳақи-да тик гаплар айтилмоқда. Ваҳолонки, ўтган йили шу пайтда бу ерда раҳбарлар алмаштирилганда ҳар ким ҳар ким билганлар эди. Умуман нимаси ёмон экан қарама-қарши мулоҳа-залар айтилишининг? Ҳо-зирги мураккаб вазиятда ҳамманинг қўнглини оламан деган раҳбар ҳеч кимнинг ҳожатини чиқара олмайди.

Районнинг биринчи ко-тиби ҳам, райижроком раи-си ҳам ҳар ким майна-чўйда гапларини бир четта йи-тириб қўйиб, юртдошлари-нинг турмушига шўнғиб кетдилар. Турақул Йўлдошев Москва Тошкентнинг си-ноларидан ўтган, доимо ёниб, қўшиб яшашга ўрган-ган одам. Зойир Зейтов ҳам қишлоқ ҳўжалигида жуда катта тажриба тўплаган. Жумҳурият идораларида ишлаган. Ёнг муҳими, улар масаладоқ, бир-бирини ях-ли тушунишди.

Одатда ҳар қандай янги раҳбар бирорта иш иш қилишга интилади. Ҳозирнинг

режа ва гоисини ҳамма со-ҳага тиқштирмоқчи бўла-ди. Улар эса бошқача йўл тутишди. Аниқроғи, ишни одамларнинг ари-ҳоллини, мулоҳазаларини ўрган-ишда бошладилар. Нимага кўп-роқ эътибор бериш зарур-лигини одамларнинг ўзлари айтишди. 199 та қишлоқда очик мулоқот ўтказилди.

Албатта, барча камчили-ларни бир йўла бартараф этиб бўлмайди. Лекин янги раҳбарлар ўз мулоҳазаларига эришдилар: халқ кўзгади, одамлар ўз турмушларини ўзлари яхшилашлари, шунга яраша ҳаракат қилишлари зарурлигини англаб етди-лар. Фақат бугина эмас, улар аҳолини ўнглаш юза-сида саркорларга гоизлар бердилар. Ана шундай пайтда вилоят ва жумҳу-рият раҳбарларининг оқи-лона сиёсатлари асқотди.

Деҳқонларга 2211 гектар ер томоғида учун ажратиб берилгандан кейин қишлоқ-лар кечая-кундуз ғавжум-лашиб қолди. Айниқса, то-моғида экин-тикин авж олди. Уй-жой қурилишида

асфальт ётқизилди. Бу эса аслида режалаштирилган-дан 6 марта кўпдир. Район аҳолиси эҳтиёжи учун бо-шқа жумҳуриятлардан 18 тонна қўнжуқ, 65 тонна зи-ғир, 200 бош қорамол, тах-та-ёғоч келтирилди.

— Виласизим, одамларда-ги «берсанг — сийман» кайфи-тини йўқоттишимиз зарур, — дейди Т. Йўлдошев. — Хал-қимиз азалдан ҳар бир юмушини утдилай билган. Аммо қишлоқларда айрим деҳқонлар ҳатто қовун ва тарвузани ҳам дўкандан олиб еишадилар. Ундайга по-мидори чириб кетса ҳам уни бозорга олиб чиқишмайди. Шу масалага эътиборни қуцайтрдики. Мана дастлаб-ки натижа — шу йил ёз ва куз бўйи бозоримизда тўқинчи-лик ҳўкм сурди: Сотган ҳам хурсанд, олган ҳам.

Районда Президент фар-монларини бажаришга ҳам икжодий ёндашилипти. Жум-ладан, ҳўжаликларда ем-хашак тарқатувчи алоҳида транспорт бригадаси таш-кил этилган. У навбати би-лан хонадонларга ем-хашак тарқатади. Бунда ўғирчи-лик, қишлоқ ҳақида ҳиёбат ва таш-тарож қилишга йўл қўйилмайди, деҳқонларнинг вақти тежалди.

Езининг ўрталарида ме-ха-

ҳам, ҳўжаликларга ҳам баб-баравар бўлинадиган бўлди. Ҳўжаликларда эса жорий ва кичик соғлаш ишларини амалга ошириш учун ша-ронлар яратилди.

Дарвоқе, йигир-терм пайтда Иштихонда агрегат-ларни икки сменада иш-ла-тишдан воз кечиди. Бирин-чидан, биринчи сменада

Бундай ҳисоблаб қўриш-са, биргина пилладан кел-ган даромадга бутун Ишти-хонни икки сидра кийин-тириш мумкин экан. Валю-тага, фақат кийим-кечак, мас, ускуналар, ҳисоблаб машиналари олинадил. Янги-да бу ерга соғитга 4 минг дона ҳон гиш чиқарадиган ускуна келтирилди.

Қишлоқларнинг иқтисодий аҳолини яхшилаш ҳам Иштихонда бошқача ҳал этил-моқда.

— Очиғи, кейинги пайт-ларда қишлоқни издан чи-қариб юбордим, — дейди Ленин номи жамоа ҳўжа-лиги раиси Нурмамат Тур-сунов. — Шаҳарчалар қу-рамиз, деб кичик қишлоқ-ларга эътибор бермадим. На унис бўлди, на буниси.

Деҳқон даласининг бошида яшайди. Уни мажбурулаб шаҳарга тиқштиришнинг нима кераги бор. Биз ҳар битта қишлоқни алоҳида ривожлантириш режасини тузишимиз. Еттига, қишлоқ-нинг ҳар бирда барча иқтисодий шартноларнинг бўлишига эришамиз.

Хуллас, Иштихонда яшш

лишга бел боғладик. Ҳа, бу борада районда дастлабни издан қўйилди. 70 тонна қуришган ишда четта сотилди. Бунинг учун районда четта мамлакатлар билан иқтисодий алоқа ў-натish ассоциацияси тузи-лди. Ҳозир режадан ортинча тайёрланган 7 минг тонна пахта ҳам четта жўнатилиш арафасида.

Бундай ҳисоблаб қўриш-са, биргина пилладан кел-ган даромадга бутун Ишти-хонни икки сидра кийин-тириш мумкин экан. Валю-тага, фақат кийим-кечак, мас, ускуналар, ҳисоблаб машиналари олинадил. Янги-да бу ерга соғитга 4 минг дона ҳон гиш чиқарадиган ускуна келтирилди.

Қишлоқларнинг иқтисодий аҳолини яхшилаш ҳам Иштихонда бошқача ҳал этил-моқда.

— Очиғи, кейинги пайт-ларда қишлоқни издан чи-қариб юбордим, — дейди Ленин номи жамоа ҳўжа-лиги раиси Нурмамат Тур-сунов. — Шаҳарчалар қу-рамиз, деб кичик қишлоқ-ларга эътибор бермадим. На унис бўлди, на буниси.

Деҳқон даласининг бошида яшайди. Уни мажбурулаб шаҳарга тиқштиришнинг нима кераги бор. Биз ҳар битта қишлоқни алоҳида ривожлантириш режасини тузишимиз. Еттига, қишлоқ-нинг ҳар бирда барча иқтисодий шартноларнинг бўлишига эришамиз.

Хуллас, Иштихонда яшш

ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН

ҲОИДАЛИ ҲАМКОРЛИК САРИ

Вьетнам Социалистик Жумҳурияти енгил саноат корхоналарида ишлатиладиган асосий маҳсулот — Ўзбекистондан олиб бориладиган пахта толасидир. Вьетнам корхоналари вакил-лари ва мутахассислари Тошкентда ташкил этган махсус кўргазма — наомий-ни ўтказишдан ҳам мақсад икки днёр ўртасида ҳар то-монлама фойдали ҳамкор-лиқни йўлга қўйишдир.

Бу тадбирни Ўзбекистон ССЖ Савдо-саноат палата-си ва Шарқий регион ма-млакатлари билан тақри-иқтисодий ҳамкорлик ташкил этиди. Унинг очилиш маро-симиди палата раёсатининг раиси Д. Ю. Мирсаидова, Вьетнам «Текстильмэнс» У бирлашмаси директори Ўри-носари, делегация раҳбари Нгуен Хуу Ха табрик нут-қи сўзладилар.

Шундан кейин матбуот ҳодимлари учун бўлиб ў-тган матбуот конферен-сида Вьетнам Социалистик Жумҳуриятининг Совет Иттифоқидан савдо вакили Фан Суан За ривожланаёт-ган мамлакат халқ ҳўжали-гининг истиқболлари ва ҳо-зирги имкониятлари ҳақида гапириб берди.

Савдо-саноат кўргазмаси-да шўх гулли гиламлар, чиройли бичимли ранг-ба-ранг қўйлақлар, болалар кийим-кечалари, трикотаж моллари, чарм поёбазалар, электрон буюмлар, пласт-масса маҳсулотлар Ўзбеки-стон мутахассислари ва сав-до доиралари вакиллари ҳақда томошабинларда кат-та қизиқиш уйғотмоқда.

Биз армарда Тошкент Бон Универсал магазини

А. ПУЛТОН

- НАЖОТГА ЗОР ОРОЛ ТАШВИШИ
- ЎЗ ИНҚИЛОБИНИ КУТАЕТГАН СОҲА
- ЎЗГАЛАРДАН УРГАНСАКМИКИН?
- ЯГОНА ЙҮЛ.

Икки улус сакро қуришда бир мовий денгиз қундан-қуна Барлак асариди? Сахтиён териде қисқариб борлиги, Ўрта Осиё ва Қозғистон халқларининг таълими тўла нигоҳи жон талвасанди Оролга қадалган. Уни кутқариб қолди, улкан худуд ва халқлар бошига келган фалокатни даф этиш ҳусусида хилма-хил фикрлар, тақлиф ва мулоҳазалар билдирилди. Бироқ ҳали гап бозилган амалий ишга ўтиш сезилмаётган. Ўнг мўътабар, олий идоралар қабул қилган қарорлардан кейин ҳам жиддий ишбўйишлар бўлмади. Сибирь дарёларини Ўрта Осиёга буриш тасвири яна биринчи планга чиқди. Бироқ қурилиш узоқ йилларга қўйилган бу канал биттувча Орол денгизини ўрнида Оролқум пайдо бўлмасинки?

Олимлар ва мутахассисларнинг чир қисми, жумладан, мана шу соҳанинг билимдони, академиги Яншин ҳам Оролга шун етказиб беришнинг энг асосий йўли сув сарфини

Нуктаи назар

ДАРЕ ТОМЧИЛАРДАН БОШЛАНАДИ

тежас эканлигини айтмоқда. Бунда сугорилинган янги, самарали усуллари тизмачи табиқ этиш муаммоси бор. Жумхуриятда бу соҳада дастлабки қадамлар қўйилди. Журналист сўқмоқлари 1987 йили мени Фаргона виллоятдаги Р. Шредер номи мевачилик-дарёбери станциясида бошлаб келди. «Ақбаробод» участкасида 27 гектарлик боғда сугорилинган янги — томчилик сугорилиш усулига ўтишга тайёргарлик қилинган экан. Бу усулнинг моҳияти шундай: мевалик даракхлар тағидан ариқча ўтказиш ўрнига диаметри 2—3 сантиметрли полиетилеи ичкалар ётқизилади. Ичкалардаги махсус тешикчалардан ҳар бир даракх остига белгиланган миқдорда сув томиб туради. Ичкалар диаметри 10 — 12 сантиметрли полиетилеи қувурларга, бу қувурлар ўз навбатида сугорилиш миқдорига уланган катта қувур билан боғланган бўлади. Мевалик қўчат тағидида тупроқ мунтазам суратда нам бўлиб туради. Натияжада қўчат тез ўсади ва барвақт ҳосил беради. Дастлабки тажрибалар бу усулнинг сугорилинган боғлар ҳосилдорлигини 20—25 фоизга қўпайишни кўрсатди. Ўнг муҳими, бунда оддий усулнинг сугорилишга нисбатан 3 баробар кам миқдорда сув сарфланади.

Сув таъминоти, Орол муаммоси шариоатида бу Ўрта Осиёнинг сугорилинган деҳқончилигига ўзига хос инқилоб ясай оладиган тажриба эди. Айрим ҳисмларнинг етишмасликларида ишлар бирмунча дуруст. Ўз мавсумида Қувасойдаги «Социализм» совхозининг 33 гектарлик боғида томчилик сугорилиш система-сининг муваффақиятли ишлатилишига тўғривчи бўлди.

— Ўғитни ҳам сулотириб қувурлар орқали бераверамиз, — дейди совхоз бош ирригатори Ю. Абдуқаюмов. — Бунда иш осон кўчади: ҳам вақтни, ҳам ўғитни тежаб қоламиз.

— Сув сарфи-чи?

— 9! — мамнун хитоб қилади милоб. — Агар шунақа система қўп бўлса Орол таъминоти чекишга ҳожат қолмасди. Бир мисол. Мана шу боғнинг ўзида оддий сугорилиш усулида ҳар бир гектарга бир сугорилишда ўртача 200 литр секунд сув сарфланади. Томчилик сугорилиш усулида эса бир гектарга атиги 45 литр секунд сув сарфланган, холос...

М. Горький номи совхозда эса бутундай бошқача манзаранинг устида чиқди. Томчилик сугорилиш система-си қўрилган 52 гектарлик боғ ичидида...қатор ариқларда сув шарқираб оқиб ётибди. Уюм-уюм полиетилеи ичкалар эса боғ четига чиқариб ташланган. Томчилик сугорилиш система-сининг маркази — баланд сув миқдорига ва бошқа асосларни занг келтирди...

— 1988 йил қузида системани шига таъширдик, — дея ҳасрат қилди бригада бошлиғи М. Инъомов. — Аммо бошимиз галвадан чиқмай қолди. Ичкалар тўсиб қолганлиги туфай-

ли боғ қатор ораларига қўндаланг ишлов бериб бўлмади. Боғни ёввойи ўт босиб кетди. Қувурларнинг туташ жойларидан сув оқа бошлади. Хуллас биз бу системани ишлата олмадик. Даракхлар сувга қонмай қолди. Планлар бажарилмади. Оқибатда ичкаларни йиғиштириб, яна ариқ тортиб сув ташашга киришдик.

Совхоз директори Н. Абдуллаев ҳам бу усулга рўйхуш бермай гапирди. «Уни фақат қир-адириларда қўллаш керак» дея узил-кесил ҳуло-са чиқарди у.

Балки директор ҳақдир. Аммо совхоздаги томчилик сугорилиш система-сини қуришга 254 минг сўмдан ортиқ пул сарфланган эди. Ҳавога со-ворилган халқ пули учун ким жавоб беради? Бунинг устига тажрибанинг истиқболдан бутун жумхурият тақ-дири манфаатдор эканлигини ёддан чиқарилаймик. Бунда майда манфаат-лар, ўз қўрасига ариқ тортиштиришга бошқасини тан олмаслик таъйинига барҳам бериш зарур эмасми?

Қувасой шаҳар сугорилиш бошқар-маси бошлиғи М. Сўфиев ва бошқа му-тахассислар билан бирга мана шу совхоз мисолида томчилик сугорилиш ишларининг афзалликлари ҳақида ай-рим ҳисоб-ниҳобларни чиқардик. Қу-васой шариоатида одатдаги сугорилиш нормаси бўйича вегетация даврида бир гектар боғқа 7 минг 800 куб метр сув сарфланади. Томчилик сугорилиш система-си қўрилганда эса 1450 куб-метр сув кетади, холос. Ёки бундан 81 фоиз сув тежаб қо-лади! Совхознинг 1 минг 400 гектар сугорилинган майдони бор. Бу ер-ларга йилга 15 миллион куб-метр су-в сарфланади. Хомаки, ҳисобларга қараганда, совхоз агар тўлиқ томчилик сугорилиш система-сига ўтса, сув сарфи йилга атиги 3—4 миллион куб метрга тушиб қо-лар экан. Агар виллоят, жумхурият-даги экан майдонларнинг аксарияти-ни шу усулда сугорилишга ўтказсан? Ҳа, — ёки истиқбол Орол гамида юр-ганини юрғитиш эҳтирофи юборди.

Масаланинг «лекин»и бор. Сис-теманинг қурилиш жуда қimmatга ту-шади. Ўша М. Горький номи совхоз тўлиқ шу усулга ўтиш учун қури-лиш ишларига камида 7 миллион сўм сарфлаши керак. Виллоят, жумхурият даражасида эса бу рақамнинг қанча-лик катта бўлишини тасаввур этинг. Демак, бу фақат айрим олимлар ва микроларнинг ораси бўлиб қолаве-радимми? Уни амалга ошириш истиқболи қандай?

Албатта, Ўрта Осиё ирригация ил-мий-тектириш институти, бошқа ало-қадор фан муассасалари, олимлар, мутахассислар мана шу системанинг яна ҳам ихчам, қулай, арзон йўла-рини излаёттилар. Бироқ, қаммас ай-ни шу йўналишдаги илмий-тадиқот-ларни жадаллаштириш, бу соҳага ажратилган маблағларни қўпайтириш керакка ўхшайди. Бунинг устига биз-даги мавжуд томчилик сугорилиш система-лари фақат боғларда ишлатиш учун мўлжалланган. Экинларни на-сослар ёрдамида ёмғирлиқ сугорилиш усули ҳам синаб қўрилипти. Аммо у асосан озуқа экинларини сугорилишга мўлжалланган.

Жумхуриятимиздаги асосий деҳқончилик экинни бўлиб ке-лаётган пахта-чи? Миллионлаб гектар пахта майдонларида сув сарфини ка-майтирмай туриб, Аму ва Сирни тў-лиқлаб бўлмайди-ку? Мамлакат ва жумхурият миқёсида бу соҳада ҳам маълум тажрибалар олиб борилаёт-ганини билимиз. Бир қатор ривожлан-ган мамлакатлардаги пахта да-ла-ларидида айнан томчилик сугори-лиш усули қўлланилаётгани ҳам маъл-ум. Балки ана ўшалардаги мавжуд илгор тажриба, прогрессив усуллари ўзимизда тадиқ этиш пайти келган-дир.

Аммо, бу борада ишлар суст кет-япти. Тан олиш керак, жумхурият-имизда сугорилиш қуроли ҳозирча ҳам асосан кетмон бўлиб қоляпти. Сугорилинган янги, прогрессив усул-ларини қўлланишга интилиш ҳужа-ликларда талаб даражасида эмас. Ҳол-буки, энди тараққиётимизни сугори-лишда туз ўзгаришлар қилмасдан ту-риб тасаввур этиш бўлмайди. Сувчи-ларимизни шу мураккаб технология-ни бошқаришга қобил қилиб тайёр-лаш, алоҳида махсус хизматлар, балки, тегишли қурилиш ва эксплуатация бошқармалари тузиш керак-дир. Тегишли идоралар, илмий муас-сасалар, олимлар, мутахассислар кенг жамоатчилик вакиллари билан биргаликда жумхурият қишлоқ ҳў-жалигидида сугорилинган мўлақоқ ян-ги усулларида ўтишнинг узоқ йил-ларга мўлжалланган программаси ишлаб чиқилиши даркор.

Сибирь дарёсининг сувига қўз-тикиб ана вақтни йўқотмай-ди. Ўзбекистон Компартияси XXII съезидида ўртоқ И. А. Каримов қилган Сийсий маърузида мав-жуд резервлардан тўлароқ фойдала-ниш тўғрисида қimmatли фикрлар айтилди. Бизнингча, ана шу йўлнинг истиқболи порлоқ...

А. ИБОДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЧЕКИНИШГА ҲАҚҚИМИЗ ЙҮҚ...

Ўзбекистон ССЖнинг Давлат тили ҳақидаги Қонуннинг 1-моддаси иккинчи хатида: «Ўзбекистон ССР Ўзбек тилини бутун чоралар билан ривожлантиради ва унинг сийсий, ижтимоий, иқтисодий ва маданий ҳаётининг барча соҳа-ларида тўлиқ амал қилишини таъминлайди», — деб қайд этилган. Бу ўринда гапнинг иккинчи қисмига эътиборни қаратайлик. Бунинг учун Ўзбек тилининг олий ўқув юр-тларида ўқитилишини йўлга қўйиш масаласини қўриб чи-қиш мақсада мувофиқдир.

Яқинидада Ўзбек тили Ўзбек филологияси факультетларида, қисқартрилган соатларда журналисти-ка ва мактабгача тарбия факультетларида, рус фило-логияси факультетларида им-ти-хон бермаслик шарти билан қисман ўқитиладиган дара-жага келиб қолган эди. Давлат тили ҳақидаги қонун қабул қилинган, ҳолат та-моман ўзгарди. Рус тилида ўқитиладиган барча факультетларга Ўзбек тили фани киритилиши амалга оша бошлади. Чет тили факультетлари ва институтларида, агар дарслар Ўзбекча олиб борилаётган бўлса, Ўзбек тили фани сифатида қўйилди. Тошкент маданият институ-тида ҳам Ўзбек тили кафе-драси тикланди. Булар ҳаммаси яхши, аммо ҳали иш қўнғилдагидек йўлга қўйилди, деб бўладими? Олий ўқув юртларида Ўзбек тилининг киритилишига юза-ки қараб, масаланинг юзак-и хал қилинаётганини ва ай-римлар бу тадбирдан чеки-на бошлаганини ҳам қуза-тиш мумкин.

Шу кунларда Ўзбек тили-да ўқитиладиган чет тили институтлари ва факультет-ларида Ўзбек тили фани сиф-атида ўқитилмайди. Бироқ шун айтиш керакики, Тош-кент давлат чет тиллар пе-дагогика институти, ТошДД-нинг роман-герман ва шарқ факультетлари, шунингдек жумхуриятимизнинг бошқа дорилфунуни ва институ-тлари чет тили факультет-ларининг айримларида Ўз-бек тили киритиб қўрилди. Ўзбек тили эса иккинчи му-тахассислик учун мўлжал-ланган эди. Бу кутилгани-дек натижа бермагач, ўқув планидан чиқариб ташлан-ди. Чунки чет тили факультетларида тор доирадаги Ўзбек тилини ўқиган мута-хассиснинг билими филоло-гия факультетларини бити-риб чиқкётган мутахассис-ларнинг билимга тенг кела олмасди. Лекин унинг бошқа томони — чет тилини ўз-лаштириш учун ердам бе-риши, чет тилини унга қи-ясан ўрганиш манфаатидир эканлиги ҳисобга олинмади. Ахир одамлар она тили базасида мушоҳада қилади. Шунинг учун халқнинг та-вақкур теранлиги ва кенг-лиги: дунёқараиш, мадания-ти, санъати, ҳатто ишлаб чиқариш оламича шу халқ тилида ўз аксини топади. Ҳар бир халқ вакили ўз а-лоҳидан мерос бўлиб қол-ган урф-одати, дунёқараиш билан мушоҳада қилар экан, уни ифодалаш учун фанат она тили қодир бўлиб, у шу она тили базасидида реали-стла олади. Мана шу му-шоҳадани, киши бирор чет тилини жуда яхши ағалла-ган тақдирда ҳам унга она тили базасидан таржима қи-либ ўтказилади.

Чет тили шу вақтгача рус тили орқали, таржима қилиш билан ўргатилапти. Бунда талабанинг чет тили-ни ағаллаш даражаси рус тилини қайси даражада би-лиши билан боғлиқ бўлиб қолади. Агар талаба рус тилини яхши билимайдиган бўлса-чи? Ҳозир Тошкент давлат чет тиллар педагогика ин-ститутида Ўзбек тили ўқи-тилади. Бироқ ҳаммаси бўлиб унга ажратилган вақт 80 соатдан ошмайди. ТошДД-нинг роман-герман факультетида эса 60 соат атрофи-да дарс қўйилди. Бу, ал-

ТИЛ ҲАҚИДАГИ ҚОНУН-АМАЛДА

конференция, хонанда, актёр қабилини бир тасаввур қилиб қўлинг. Тўғри, ўтган ўзгариш билан яна институ-тда Ўзбек тили дарси тик-ланди, аммо аввалгидек ҳажмида дарс соати ва про-фессорлар йўқ. Қайта тикланган кафедра асосан адабиётчилардан иборат бў-либ қолган. Ишоним қилин-ди, улар тилшунослик мо-ҳиятига унча ета билмайд-лар. Театр ва рассомлик институтида эса умуман Ўзбек тилини фан сифатида ўқитиш ўйлаб ҳам қўри-ла-ди. Уларда саҳна нутқи деган фан ўқитилди. Аммо адабий тил ўргатилмасдан бу фани ўргатиш қанчал-лик манфаат келтира оларкин?

Ўзбек тилига филология ва журналистика факультетларида эътибор қилин-ган. Бироқ бу ерда ҳам муаммолар ўриллар бор. ТошДДнинг журналистика факультетларида «Ҳозирги Ўз-бек адабий тили» икки йил — 4 семестрда 234 соат ўқитилади. Бу Ўзбек фило-логияси факультетларидаги нисбатан яхши бироқ кам. Ваҳолонки журналист-кам тил маданиятини ҳам-мадан кўра қўп ташвиқот қилувчиларидир.

Дорилфунуларнинг фило-логия факультетларида талабаларнинг мустақил тай-ёргатиларини таъминлаш баҳонаси билан «Ҳозирги Ўзбек адабий тили» курс-ларида тахминан учдан бир ҳиссидида лекциялар қисқартирилади. Аммо дорил-фунуларнинг филология факультетлари учун «Ҳозир-ги Ўзбек адабий тили»нинг фонетика, лексикология, морфология курсларидан

дарслик ва қўлланмалар мўлақоқ яратилмаган. Син-таксис бўйича ягона дарс-лик ҳам ҳозирги давр тала-бига жавоб беролмайди. Шундай бўлгач, талабалар нимадан фойдаланиб, муста-қил тайёргарлик қўришади? Ҳар қандай бинони қуриш-дан олдин пойдевор қуриш зарур эмасми? Натияжада шу фан бўйича назарий би-лимлар бериш учун лекция соати педагогика институ-тариникидан икки баравари-га камайиб қолган.

«Ўзбек тили» курси эса фақат Ўзбек филология-си факультетлари дарс пла-нида бор. Яна тарих ва ар-хитектура факультетлари ҳам борки, уларга бу курс филологлардан кўра зарур-роқ. Чунки тарихчилар ар-хив билан иш қўришади. Архив материалари эса асосан араб ёзувида, Венг-рия, Чехослования, ГФР, АҚШ дорилфунуларнинг география, биология, тарих каби фанлар бўйича мута-хассис бўлиб етишадиган студентлари (агар Ўрта Осиё билан боғлиқ иш қўридан бўлса-лар) бизда (ТошДД) беш-олти ой давомида Ўзбек тили ва эски Ўзбек ёзува-рини ўрганиб қайтишади. Биздаги тикловчи меъмор-лар эса ёлғорликлар пеш-тоқидаги, қурилмалардаги эски ёзувларга эътибор бермайдилар ва қайта тик-лашда тушириб қолдирадир-лар. Улар эски ёзувини бил-маганликлари учун унинг мо-ҳиятига ҳам, тарихий ато-ми-яга ҳам, эстетик ҳома-нига ҳам тушунмайдилар. Қўринадиган, тарихчилар ва тикловчи меъморлар эски Ўзбек тилидан ташқари, хатти насх, хатти насталиқ, хатти шикаста, хатти қуфий, хатти бобирий каби бир қатор эски ёзувларни ҳам ўқиб билиши ва хаттотлик қила олиши шарт.

Эски Ўзбек тили ва ёзу-вини физика, математика, кимё, биология, механика, геология ва минерология, география, қурилиш, тиб-биёт, дорилфунунослик, пазан-далик, иқтисод, фалсафа билан боғлиқ факультетлар ўрганиш зарурлиги ҳам равшан бўлиб қолди.

Эски Ўзбек тили ва ёзу-вини, шунингдек, хаттотлиқни ўргатиш учун мутахассис-лар ҳам тайёрлаш зарури-ти келиб чиқади. Бунинг учун ТошДДни алоҳида ка-федрга таъин қилиб, ишга киришди. Программалар иш-лаб чиқилди. Унга ФарДП ва БухДПилар ҳам қў-шилиди. Аммо бу институ-тлар шу соҳа бўйича мактаб-ларга ўқитишга тайёрлабди. Олий ўқув юртларида шу соҳанинг илмий мутахассис-ларини тайёрлаш универси-тетларининг, асосан ТошДД-нинг вазифасидир. Аммо олий даргоҳлар бу ҳақда ҳали ўйлаб қўригани йўқ. Шу йўсунда «Давлат тили ҳақидаги Қонун»нинг 16-моддаси бажарилмапти.

Рус тилида ўқийдиган факультет ва курс гуруҳ-ларида Ўзбек тилининг қўйи-лиш ҳам қўнғилдагидек бўлмапти. Айрим олий ўқув юртларида энди мўл-жал қилинмаётган бўлса, ай-римларида қарордаги 240 соат ўрнига 180 соат ва-ундан кам белгиланган.

Маълум факультетларга Ўзбек тили, маълум факультетларга Ўзбек тили тарихи курсининг киритилиши фа-қат миллий гуруҳ учун эмас, зотан, у шу факультетлардаги асосий фанлар-нинг ривож, тарихи, ўз-лаштирилиши учун хизмат қилади.

М. МИРТОЖИЕВ,
филология фанлари ном-зоди.

ЭКОЛОГИЯ МУАММОЛАРИ МУҲОКАМА ҚИЛИНМОҚДА

Мамлакат Тиббиёт ва мик-робиология саноати вази-рлиги системасида атроф-му-ҳитни муҳофаза қилиш қан-дай ташкил этилган? Ушбу савол Тошкенда ўтаётган Бутуниттифок илмий-тех-никавий конференцияда ҳар томонлама муҳокама қилин-моқда. Конференцияда оли-млар, тармоқ илмий-тадиқот-илмгоҳлари ва корхоналари-нинг мутахассислари ишти-роқ этипти.

— Конференция вазири-лимиз қабул қилган «Эколо-гия» дастури доирасида ўр-моқда. — дейди ССЖИ Тиббиёт ва микробиология саноати вазирининг ўрин-босари В. А. Амбросов. — Бу ерда шу соҳада тўлган тармоқ илмий-тадиқот-илмгоҳлари ва корхоналари-нинг муваффақиятлари ҳақида гап кетди.

Шунинг ачинарлики, бу жаримларнинг биронтаси ҳам мансабдор шахслар то-монидан эмас, балки давлат корхонаси кассасидан тў-ланиб қолди. Ҳолбуки, ундай ҳол вагонларда юк ортиш-туши-риш бўйича мутахассислар қи-яшларини боқиб-бегамлиги, вазифасига масъулиятсиз-лиги туфайли рўй бермоқда.

М. ҚАЙУМОВ,
«Совет Ўзбекистони» жа-моатчи мухбири.

«Совет Ўзбекистони» материаллари кздаи

«ЛОҚАЙДЛИКМИ ЁКИ ВИЖДОНСИЗЛИКМИ?»

Газетамизнинг шу йил 24 август сониди Фаргона минерал суви ичига тушиб қолган каттагина чаён сурети ва унга юқоридаги сарлавҳа остида шарҳ берилган эди. Яқинда «ФАРГОНАПИВО» ИШЛАБ ЧИ-ҚАРИШ БИРЛАШМАСИДАН рас-мий жавоб олинди.

Фаргона минерал суви тўрт корхона: Ҳамза минерал суви қўйиш заводи, Қўқон пиво за-води, Анджион пиво заводи ва Фаргона салқин ичимлик-ларини қўйиш заводида идиш-ларга қўйилади. Шунинг учун суратда кўрсатилган идишдаги чаён Фаргона заводида қўйил-ган дейишга асос бўлолмайди.

Маъмур ишча Анджион об-ластига қарашли Ленин шахри савдо тармоқидан топилган. 1990 йилда Анджион облас-ти савдо тармоқларида заводимиз ишлаб чиқарган салқин ичим-ликлар юборилмаган.

КИМНИ ЧАЛГЎТЯПСИЗ?

ТАҲРИРИЯТДАН: Биз юқоридаги жавоб билан ат-рофдаги танишиб чиқиб, су-рати газетда босилган ча-ёнли минерал суви идишига ёпиштирилган ёрқинлиқ диқ-қат билан қўриб чиқдик. Ҳа, де-ди «Фаргона минерал суви» деган ёзувининг тепасида аниқ-тиник қилиб «Фаргонапиво» деб ёзиб қўйилган. Завод директори Э. Абдуқалилов эса ўз абинин тан олиш ўр-нига зўр бериб рўзномани ҳам, муштариларини ҳам чал-ғитишга уринади.

Минерал суви ва чанқоқ-босди ичимликларини одамлар ҳузури қилиш, дардида шифо топиш учун харид қилади. Аммо биринчи мингта, минг-ники туманга, деганларидек айрим мутасаддиларнинг ло-қайиди ва виждонсизлиги о-қибатда содир бўлаётган бундай ҳолатлар кўпчили-к жамоаларнинг ҳалол меҳна-тига соя солмоқда.

КОМПЬЮТЕР ТАБИБ КҮМАКЧИСИ

НАМАНГАН ВИЛОЯТИ. Шарқ табобати маркази тиббиётчи-ларни ўз фанларидида компьютер техникасидан умумий фойдаланишда қўриб. Қадимги шарқ табобати усуллари қўл-лашда компьютердан фойдаланиш тиббиётчилар ва бе-морлар учун ҳам катта қўлаيик туғдирмоқда. Халқ табиби Мухиддин Умаров беморнинг аҳоли ва касаллиги ҳа-қида томир уршига қараб ҳулоса чиқаради. ССЖИ Фанлар а-кадемияси умумий физика институти оралқик диагностика

лабораториясининг Намангандаги мутахассислари билан ҳам-корликда экстресс-пульс диагностиканинг компьютерлаш-ган усули ишлаб чиқилди. Ҳозир ушбу компьютер ёрдамида микроларнинг касалликлари аниқланмоқда. Компьютер иш-ни табиб М. Умаровнинг ўзи кузатиб боради.

СУРАТДА: шарқ табобати марказида беморнинг касалли-гини аниқлаш пайти.

А. КОВТУН сурати [ЎзТАГ].

Ташвишли сигнал

ЯРОҚСИЗ ВАГОНЛАР

ЕКИ ОҲАНГАРОНДАГИ САНОАТ КОРХОНАЛАРИ РАҲБАРЛАРИНИНГ ЛОҚАЙДИГИ ҲАҚИДА ИККИ ОҒИЗ СЎЗ

Осиё темир йўли раҳбар-лари вагонларни таъмирлаш масаласига эътибор бермай қўйди. — дейди Охангарон темир йўл бекати бошлиғи А. Эргашев. Бир неча марта таъмирлаш материал-лари сўраб мурожаат қил-дик. Аммо нафи бўлмади.

Очиги, ердан сўраб бориш вазиятдан чиқиш йўли эмас-лигини директорга ўқитиб ўтирмадик. Ахир, халқи-мизда «Илгари имкон топа-ди» деб қўйибди-ку. «Юқо-

ри» бир нарсга берайримкан, дея қўли қовуштириб ўти-риш билан иш битмайди. Наҳотки, ички резерв ва имкониятлардан фойдала-ниш имкони бўлмаска? Ал-

батта, бор. Фақат дадил ҳаракат билан ишни ўнг-лаш, лозим бўлса юқори раҳбарлардан ҳам талаб қила бўлиш зарур.

Тўғри, бир томондан са-лоат корхоналарининг ҳам айби бор. Масалан, саноат корхоналари вагонларин

ларнинг корхоналарда бўш туриб қолганлиги учун оли-ниб. Юқлари вақтида буш вагон-ларнинг юк ортимай ушлаб турганлиги учун фақат ке-лишти уч ой ичидида «Сант-хел» заводи 6 минг 68 сўм, «Стройпластмасса» комби-нати 12 минг 186 сўм, 3 автобаз 1030 сўм, цемент ишлаб чиқариш корхонаси 42488 сўм миқдориди жар-ма тўлади.

Шунинг ачинарлики, бу жаримларнинг биронтаси ҳам мансабдор шахслар то-монидан эмас, балки давлат корхонаси кассасидан тў-ланиб қолди. Ҳолбуки, ундай ҳол вагонларда юк ортиш-туши-риш бўйича мутахассислар қи-яшларини боқиб-бегамлиги, вазифасига масъулиятсиз-лиги туфайли рўй бермоқда.

М. ҚАЙУМОВ,
«Совет Ўзбекистони» жа-моатчи мухбири.

Кейинги йилларда Охан-гарон йирик ишлаб чиқа-риш марказига айланди. Бу ердан ҳар кун йўлат излар орқали Иттифокимизнинг турли бурчаларига цемент, қувурлар, шифер ва пласт-масса бўюмлари, бинокорлик материаллари ва бошқа са-ноат маҳсулотлари жуна-тиляпти. Ана шу ҳолатнинг ўзи ҳам темир йўл транс-порти воситаларидан оқи-лона фойдаланишни тақозо этмоқда.

Афсуски, бизга бери-лаётган бўш вагонларнинг аксарияти юк ортишга яроқ-сиз ҳолда келяпти. — дейди шаҳар корхоналари учун вагонлар ажратиб бўлими-нинг бошлиғи Ж. Ильяна. — Мана, неча ҳаммаси бў-либ 71 та вагон олдик. Аммо уларнинг 42 таси му-лақо яроқсиз ҳолда. Бунинг

—Кейинги пайтда Ўрта

• Маданият хабарлари

ТАНЛОВ

КЎРГАЗМАСИ

М. Уйгур номидаги Тошкент давлат институтининг Қизил Ярмой мавзусида ҳар йили плакатлар конкурси ўтказилиб турилади.

Бу йили конкурс (танлов) «Исопарварлик ва меҳр-шафқат — халқ хизматида» шiori остида ўтди. Ўзбекистон Қизил Ярмой жамиятининг олтинчи беш йиллигига бағишлаб ўтказилган бу галги танловда санъат олий ўқув юрти, Беньков номидаги бадий ўқув юрти талабалари, шунингдек, вилоятлардан келган ёш иқтидорли рассомлар ўз асарларини иштирок этдилар.

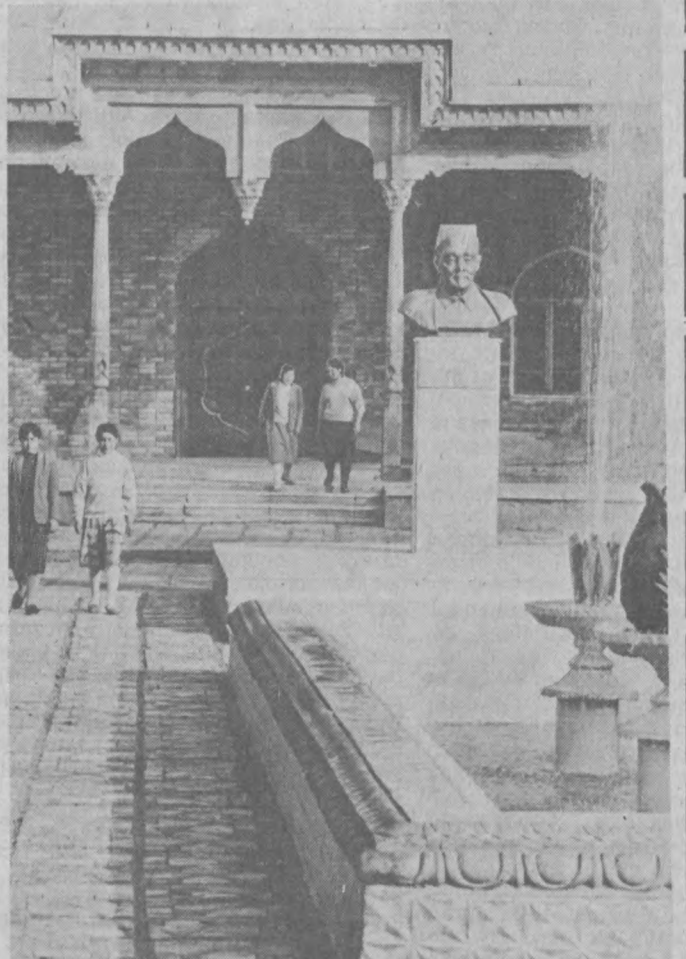
Танловда қирқдан ортиқ ёш ижодкорнинг олтинчи бешта плакати намойиш қилинди.

Таниқли рассомлар ва

мукофот Низомиёв номидаги педагогика институтининг талабаси Расул Исмоиловнинг «Оролга ёрдам!» ва Пулат Юнусовнинг «Орол» плакатларига берилди. Учинчи даражада мукофотга М. Уйгур номидаги институтнинг талабаси О. Исмоилов, Беньков номидаги бадий ўқув юртининг тингловчиси В. Улянов ва Низомиёв номидаги институт талабаси А. Мягков сазовор бўлдилар. Кўргазмада яхши ишлари билан қатнашганларга рағбатлантирувчи мукофотлар ҳам берилди.

Энг яхши асарлар деб топилган плакатлар жумҳурия Қизил Ярмой жамияти томонидан босмаҳонада нашр этишга тасвир қилинди.

А. ЕҚУБХУЖАЕВ.

Ўзбекистон халқ шокири Зокиржон Ҳабибий тавааллудининг 100 йиллигига ҳамоирларни Пахтабодда муносиб тўғрда ҳозирлади. Бу ерда Зокиржон Ҳабибий номидаги адабиёт ва санъат музейи қуриб битказилди.

СУРАТДА: Ҳабибийнинг ҳайкалрош И. Юсупов ишлаган Ш. АЛИМОВ суратга олган.

ТЕАТР
СОВГАЛАРИ

Каттақўрғон шаҳридаги Абдулҳамид Маъжидий номидаги ўзбек давлат драма ва комедия театри репертуарига назар ташласангиз, болаларга, жамий томошабинларга аталган кўплаб марокли спектакллари кўрасиз. Театр жамоаси бу ишга алоҳида эътибор бериб келаяпти.

Театрнинг ёш томошабинлари яқинда кетма-кет иккинчи спектаклини кўлиб олдилар.

Еркин ва Т. Яўдошев асари асосида саҳналаштирилган биринчи спектакль «Еврейлар ороли» деб аталади. Зағулик

ва ёвузли ҳақида ҳиноя қилувчи бу иккинчи пардали эртани театрнинг бош режиссёри Р. Ериев саҳналаштирди. Рассом З. Қобуловнинг беақалари асарини янада марокли қилган. Асосий ролларини икки эртаган Ўзбекистон ССНда хизмат кўрсатган артист Г. Мамадова, актёр ва актрисалар А. Абдуразазо, А. Қаршибоев, М. Ериева, М. Яўдошева ва бошқалар пьеса руҳига ҳамоҳанг образлар яраттишган.

Ж. Маъжид асари асосидаги иккинчи спектаклини эса режиссёр И. Нурмонов саҳналаштирди. Бу эртада болаларнинг қизиқтирган меҳнат ва илм шарофати ҳиноя қилинади.

ХОТИРА

Абдулла Қаҳҳор, Усмон Носир, Шунур Бурҳонов ва Олим Ҳўжаев миллий бадий маданиятимиз, ҳусусан адабиётимиз ва санъатимиз ривожига бетакрор ҳисса қўшган унутилмас сиймолардир. Уларни халқимиз ҳеч қачон ёддан чиқармайди.

Тошкент вилоятидаги Калинин посёлкида иккинчи қўмитасининг қарори билан яқинда бу ердаги тўртта кўчага ана шу мангу барҳаёт сиймолар номи берилди.

Б. ЮСУПОВ.

• Ҳеч ким, ҳеч нарса унутилмайди

АЗИЗЛАРИ ЭЪЗОЗЛАЙЛИК

Бундан бир неча йил муқаддам пойтахтимиз Тошкентда ўтказилган уруш ветеранлари йиллиқларидан бирида Қизил Ярмойда таъриф буюрган Совет Иттифоқи қаҳрамони денгизчи меҳмон Қўча қибчи бундай деган эди: «Мен республиканинг кўп шаҳар ва қишлоқларида бўлдим. Республиканинг ҳақиқатан жаннат деса бўлади. Гузал табияти, бойликлари, одамларнинг меҳмондўстлигини мақташга сўз тополмайман. Фақат бир нарса мени ўйлантириб қўйди. Назарим

да урушдан қайтиб келмаган марҳумлар хотираси унутилмаганга ўхшади».

Мен ўша меҳмоннинг сўзини эсласам ўзим яшаб турган Тошкентда Коммунистик районда марҳумлар хотирасини абадийлаштиришга аҳамият берилмаётганига таажжубланаман. Шу райондан Улуғ Ватан урушда 18 минг киши кетди. Шундан 3 минг киши жанг майдонларидан қайтиб келмади.

Марҳумларнинг оила аъзолари йиллиқларда, танта-

нали маросимларда қолқоз ва совхоз раҳбарларидан хотира ансамбли яратишни илтимос қилишди. Афсуски, уларнинг бу илтимослари эътиборсиз қолаётди.

«Политотдел» қолқоз республика миёсидеа донг таратган ҳўжалик ҳисобланади. Мана шу ҳўжаликда ҳам шу вақтгача марҳумлар хотирасини абадийлаштириш ҳақида чинакам ўйлаб қўрилгани йўқ. Ҳолбуки, уруш ветеранлари, қолқозчилар бу ҳақда арзномалар қўтариб бормоган ташкилот қолмади.

Свердлов номи қолқозда эса ёдгорлик барпо қилиш ҳақида бир неча бор қарор қабул қилинди. Амалда эса бу ҳаракат натижадаси қолқоз кетарди. «Ленинскии» қўша қолқозда ёдгорлик ансамбли қуриладиган жойга 1983 йилда тўқ қўйилган бўлса, нўҳой ўтган йили — етти йилдан сўнггина ёдгорлик очилди.

Район меҳнатқашлари ва ветеранларнинг қатъий талабларидан сўнг 1982 йилда район марказида яқин жўдаги тепаликда ёдгорлик қол-

плеси ўрнатилган қарор қилинган эди. Районроқоронинг собиқ бош архитекторлари Э. Ҳолов, област архитекторлари Р. Авакиев, В. Макаренко ўрқолар комплексининг лўйҳасини чизди. Нўҳой шу лўйҳа асосида ёдгорлик қурилиши охирига етказилди.

Марҳумлар хотирасини эъзозлаш, абадийлаштириш ўтмишда бўлган ҳўрма-эътиборимиз демократ. Шундай экан, Коммунистик район раҳбарлари бу масалаларга эътиборини қуайтиришлари, буюқ Ғалабини таъминлаш йўлида марҳумлар ва матонат қўрсатган нўҳия ўғлонларини улуғлаш йўлида фаол иш олиб боришлари керак.

Р. ИСҲОҚОВ,
уруш ва меҳнат ветерани.

ОШКОРАЛИК ВА МАТЕУОТ

ЁЛҒОННИНГ УМРИ ҚИСКА

Яқинда Латвия ССЖда чиқадиган «Советская молодежь» иккинчи-сиёсий рўномаси Бухоро вилояти ҳаётидан бир кўф антиқа акборот эълон қилди. Маъкур акборотларнинг бирида Бухоро вилояти халқ депутатлари Кенгашининг навабати сессиясида шаҳарда фоҳишабозлиқни расмийлаштириш масаласи қўрилиши режалаштирилгани, иккинчисида эса Бухорода Ленин ҳайкалини бузишга уринган бир гуруҳ шахслар ҳўсиб қўлга олингани ва ҳўсига олинган кишилар ИПСС аъзолари эканлигини аниқлангани маълум қилинади.

Қўп ўтмай «Московские новости» рўномаси ҳам бу акборотларнинг биринчиси-га ўз саҳифаларидан ўрин берди. Жумҳурия рўномасининг «вилоятдаги ўз муҳбири бўла туриб катта шов-шўвга сабаб бўлган шундай «янгиликлардан» беҳабар қолганимиза жўда афсусландим. Бу тўғрда кечикиб бўлса ҳам батафсилроқ маълумот олиш мақсадида халқ депутатлари вилоят Кенгашининг раиси, вилоят партия комитети биринчи котиби Д. С. Ёдгоровга мурожаат қилдим.

— Албатта, биздан минглаб қаҳирим узоқлиқдаги «мустанқил» нашлаларда Бухоро ҳаётига катта қизиқниш пайдо бўлаётганини таърифлаш мўкин, — деди у. — Аммо бу рўномалар меҳнатқашлар ҳаёти, шу кўнги ташвишларини ҳаққоний ёритиш ўрнига фисқу-фасодни тарқатганидан манфаатдор қўринишади.

Балки фоҳишабозлик мамлакатимизнинг айрим минтақалари, шу жумладан Болтиқбўйи жумҳуриятлари учун қизиқдир. Лекин бухороликларга бундай ҳислат мўтлақо ёт. Шунинг учун ҳам бу масала на вилоят Кенгашининг доимий комиссиялари йиллиқлари ва на сессияларидаги депутатлар

нинг чиқишларида ҳеч қачон кўтаришган эмас.

Айрим нашлалар Ўзбекистонда ҳам шундай масала кўтарилишини жўда-жўда истайдиганга ўхшади. Биз «Московские новости» ва «Советская молодежь» рўномалари таҳрир ҳайъатига ўзимизнинг қатъий эътирозларимизни етказдик. Вилоят халқ депутатларининг яқинда бўлиб ўтган сессиясида эса биз вилоят иқтисодиётини барқарорлаштириш ва бозор мўносабатларига ўтиш принципларини, 1991 йилдаги иқтисодий ривожланишнинг асосий йўналишларини муҳокама қилдик.

Биз ёмгирдан кейин пайдо бўладиган қўзқорандек қўпайиб бораётган турли нашлаларда вилоятимиз меҳнатқашлари ҳаёти тўғрисида ёлғон-ялғў хабарлар эълон қилинишига йўл қўя олмайдим. Бўхтонага тааллуфли айбдор журналистлар Матбуот тўғрисида ССЖИ Қўнунига биноан жавобгарликка тортилиши учун барча таъдирларни қўрамиз.

В. И. Ленин ҳайкалига қилинган тажовуз тўғрисидаги акборот ҳақиқатда нақадавр тўғри эканлигини аниқлаш мақсадида вилоят прокуратури вазириликни баъжарувчи А. М. Алиева мурожаат этдик. У шундай деди: — «Бу хабар ҳам бўхтондан бошқа нарса эмас.

Бухорода В. И. Ленин ҳайкалини бузишга алоқадор ҳеч қандай жиний ҳаракатлар содир бўлгани йўқ». Табиийки, бунга алоқадор шахсларни ҳўсига олиш ҳаракати ҳам ўз бермаган.

Хўш, туриш-турушми билан бўхтондан иборат ва халқимиз учун иснод келтиришга мўлажалланган ўша хабарларни ўз саҳифаларида да босиб чиқарган бу рўномалар ушбу акборотларни кимдан олишган экан? Бу саволимга жавобин «Советская Бухара» вилоят рўномасининг муҳбири Ш. Зайнуллонов берди. У Москвадаги «ИМА-пресс» акборот

агентлиги билан ҳам ҳамкорлик қилиб туради.

Сирасини айтганда «Советская молодежь» ва «Московские новости» рўномаларида эълон қилинган маъкур акборотларга менинг мўтлақо алоқам йўқ. Улар «Для всех» акборот низоми имзоси остида бу рўномаларда эълон қилинган. Мен эса мўтлақо бошқа фактларга асосланган акборотларни «ИМА-пресс» агентлигига телефон орқали берган эдим. Маъкур акборот низоми ҳодими журналистика етганисини бугунги ҳўлда мен юборган акборотни ўзлаштириш ҳақида фактларни қўп тарзда буюиб, «Московские новости» ва «Советская молодежь» рўномаларида босишга мўваффақ бўлди.

Дарвоқе, яқинда вилоят Кенгашининг раиси Д. С. Ёдгоров номига Москвадан келган телеграмма ҳам бундай тасдиқлаб турибди. «ИМА-пресс» акборот агентлигини раҳбарияти унда Ш. Зайнуллоновнинг хабарлари фактлар бўзилмаган ҳўлда таҳрир этилганлигини маълум қилган. Уларнинг таъкидлашича, ҳўдди мана шу «Для всех» акборот низоми бу хабарларга ҳақоратомуз шакл бериб, маъкур рўномаларда эълон қилган.

«Для всех» акборот низоми раҳбарияти ҳам ўз навабатида қилимиш учун ўз сўраб, вилоят раҳбарлари номига телеграммалар йўллади. Эштинимизча, «Советская молодежь» рўномаси эълон қилган хабарлари ёлғон бўлганлигини учун ўз муштарийларидан ўз сўраб, раддия эълон қилди. Ўйлаш мўкин, «Московские новости» рўномаси раҳбарияти ҳам шундай йўл тутиб учун марҳум қилди.

Ёлғоннинг умри қиска, деб мана шунга айтишди.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» муҳбири.

САМОЛЕТ ХАЛОКАТИ
26 июль кўни Москва вақти билан соат 9 дан 43 минут ўтганда Олмаата аэропортида Тошкентдан келатган Ан-12 ҳарбий-транспорт самолёти қўнишга чоғланган пайтда халокатга учради. Самолёт учин-қўниш

йўлини бошланган жойга етишга 400 метр қолганда ерга урилди. Экипажнинг етти аъзоси ва шу самолётда келатган ҳарбий хизматчи ҳалок бўлди.

Экипаж режадаги ўқув парвозини бажаратган эди. Самолётга ҳеч қандай юк

ортилмаганди. Атроф-муҳитга зарар етмади.

Халокат сабаблари аниқланмоқда. Терговни Мудофара вазирлиги авиация парвозлари хавфсизлиги хизматининг комиссияси олиб бормоқда. ССЖИ Мудофара вазирлигининг матбуот маркази.

• ХУШБАҲАР

Электр поездлари Ховосгача боради

27 ноябрь кўни «Ўзбекистон» бекатидан «Ховос» бекатигача электр поездларини мўнтазам қатнови бошланади.

Аваллари «Ўзбекистон» бекати ўзига ҳос кў тушириб, юк ортиладиган жой бўлган. Гап шундаки, поездлар Ченгелдидан бу ерга электр қуввати билан қоредиган маҳинларда келарди, Ховосгача бўлган йўлда эса тепловозлардан фойдаланилар эди. Энди «шатакчиларни» ўзгар-

тиришга зарурат қолмади. Ченгелдидан Ховосгача бўлган 240 километри йўл тўла электрлаштирилди.

Урта Осиё темир йўлида электрлаштириш ишлари давом этмоқда. Ҳозир Самарқанд ва Қўқон йўналишларидаги йўллар электрлаштирилмоқда.

[ЎЗАТ].

ФЕЛЬЕТОН

Қотиб тараша бўлиб кетган Алижон Жуңуний ён чўнтагини маҳкам чангаллаганча бозор айланарди. Ҳозиргина ишонасидан олган машинаш ўнгилатиб қўймаслик ҳаракатида жонини ҳалак. Ахир, у бу пулни ўн беш кўн гишт териб, лўй чангаллаб топган. Зорман-дўман бор-йўғи бир ўз бир сўму яна алақандача тийин.

Бозорда мўл-қўлчилик. Хўл мева, қўрқ мева, тузланган болрингу қарам. Гуруч, мош, лаб бўғи, писна ва ҳар хил пайпоқлар. Хўдас, товўннинг сўтиню, хўрознинг туҳумидан бошқа ҳамма нарса бор. Афсус! Афсус! Нарх-наво осмонда. Ойлаб, йиллаб пештахталарни эгаллаб ўтираларин дехқон нўқибиди олиб-сотарлар, камбё молларни пуллаётган одам башара кимсалар ҳеч уялишмайди.

Жуңунийнинг безган тутгандай бўлди, қалтираб бошлади. Уйда бир етак бола-чақаси билан ўтирган хотинини билан бўлак ҳеч вақоси йўқ. Белини дол қилиб топган машинаш сарф-харажат қил-гудек бўлса, чўнтагини ҳам олиб бориб берса, ўзи хараж қилса. Балки унинг қўли баракалидир.

— Сигарет неча пул? — сўради Жуңуний.

— Беш сўм.

— Ўзи бир сўм ҳам турмайди-ку! Инсоф борми?!

— Чиданганга чиқарган, бойвачча!

— Ма! — жаҳл билан битта беш сўмликни узатди Жуңуний. Тешиб чиқсин!

— Тешиб чиқмайди. Ҳозир одамларга ҳаром ёқадиган бўлиб қолган, — бўш келмади чайқовчи аёл.

Жуңуний бозор девори ёнида ётган харсангтош (со-вўқлиги техникўр чайқовчи-

нинг афт-ангорига ўхшади) устига ўтирди-да, тамакини тутатди.

Жуңуний шоир эмас. Шоирлиқни ҳавас ҳам қилмаган. Иси-шарифи Алижон Бектошев бўлган бу йўқсул йигитини бечорачилик эзиб адо қилган. Бир неча йилдирки, у шифохонада ойлаб даволанади. Шу боисдан Алижон ўзига Жуңуний лақабини таглаган.

Алижон Жуңунийнинг дили вайрон, ақли ҳайрон. Дўконларда зарур нарсалар йўқ. Бозорларга эса оёқ

• Спорт •

ШАХМАТ
ДУРАГНИНГ ЧЕКИ
БОРМИ?

● Лион шаҳрида (Франция) жаҳон биринчилиги учун Г. Каспаров билан А. Карпов ўртасидаги учрашувнинг ўн тўртинчи партияси бўлиб ўтди.

Томонлар яна дурагнга имзо чекишди. Ҳисоб ҳозирча 7:7.

КОМАНДАМИЗ
ПЕШКАДАМ

● Жаҳон олимпиадаси тутанишга тўрт тур қолди. СССР эркаклар ва аёллар терма командаси мусобақада пешкадамлик мавқени эгаллаб туришбди.

Югославиянинг Нови-сали шаҳрида ўтказилган Олимпиадада ўн тур учрашувларига яқин аслади. Совет шахматчилари ўн икки турда кубаликлари 3,5:0,5 ҳисобида ютишди. Улар ҳисобида 28 очко бор.

Хотин-қизлар командаларининг баҳсида ҳам мамлакатимиз вакиллари олдинда. Уларда 24,5 очко бор.

ФУТБОЛ

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ
УНИНЛАР МАЙ ОИДА

● Усмирлар ўртасида (ёши 16) Европа қитъаси биринчилиги учун саралаш ўйинлари ўтказилаётир.

Мамлакатимиз ёш футболчилари 15-саралаш гуруҳининг вакиллари. Улар ҳозирча уч учрашув ўтказиб, тўрт очко жамғаришди. СССР — Венгрия ўртасидаги учрашувлар 1:1, 2:1, СССР — Исроил — 1:1 ҳисобида якунланган.

Гуруҳнинг ҳал қилувчи учрашувларидан бири СССР ва Исроил футболчилари ўртасида бўлиши қўтилипти. Бу ўйин келаси йилнинг март ойи охирида ўтказилади.

Низомга кўра гуруҳлар голийи ҳал қилувчи беллашувларга йўлланма олади.

СССР терма командаси
сафида жумҳуриятимизда
камол топаётган ёш исте-
додлар — Назаров, Кечинов,
ва Бугало ҳам иштирок
этишмоқда.СОВРИНДОРЛАР
САФИДА

● Никопол шаҳрида «Передача» Бутуниттифоқ соврини учун ўйинлар тугади.

Зона мусобақаси голийлари — Киев, Ашхобод, Тошкент, Ростов ва Львов командалари соврин учун қурашдилар.

Днепропетровск шаҳри жамоаси биринчи ўринни, ростовликлар эса иккинчи ўринни эгаллашди. Бронза медаллари тошкентлик футболчиларга насиб этди.

«СПОРТПРОГНОЗ»
47-тур натижалари
(23-23 ноябрь)

1-1, 2-1, 3-2, 4-1, 5-1, 6-1, 7-1, 8-1, 9-1, 10-1, 11-2, 12-1, 13-2.

ЭСЛАТМА: биринчи рақам — команда жўфтлиги номери, иккинчи рақам — учрашув натижаси.

ЭЪЛОН ВА
БИЛДИРУВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ҚИШЛОҚ ҲЎЖАЛИК
ДАВЛАТ-КООПЕРАТИВ КОМИТЕТИ
Р. П. ШРЕДЕР НОМИ БОҒДОРЧИЛИК
ВА ЎЗУМЧИЛИК ИЛМИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ
БИРЛАШМАСИ ҚОШИДАГИ

ЖУМҲУРИЯТ БИР ИЛЛИК БОҒБОНЛАР
ТАЙЕРЛАШ МАКТАБИ

1991-ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

МАКТАБ ЖАМОА ҲЎЖАЛИГИ ВА ШҲРО ҲЎЖАЛИ-
ГИ УЧУН БОҒДОРЧИЛИК ВА ЎЗУМЧИЛИК. ПАЛЬ-
МЕТТА БОҒЛАРИ БЎҒИЧКА МАЛАКАЛИ КАДРЛАР,
ЦИТРУС МЕВАЛАРИ МУТАХАССИСИ ҲАМДА УСТА-
ТЕХНОЛОГЛАРИ ТАЙЕРЛАЙДИ.

Мақтаб боғбонларнинг малакасини оширади, шу билан бирга қўшимча равишда ДОСААФ ихтиёрида ташкил қилинган шоферлик курсида ўқиниш хоҳловчи ўқувчилар ўзлари ҳисобидан пул тўлаш йўли билан ўқитилиб, шу ўқувчиларга ҳаваскор шоферлик гувоҳномаси берилади.

Боғдорчилик, ўзумчилик соҳасида меҳнат фаолияти бўлган, 8—10 синф ҳажмида маълумоти бўлган шахслар жамоа ҳўжалиги ва шўро ҳўжалиги йўлланмаси билан қабул қилинади.

Ўқиниш юборилган жамоа ҳўжалиги аъзолари ва шўро ҳўжалиги ишчи-хизматчиларига иш жойидан ўртача ойлик маоши сақланади.

ЎҚУВЧИЛАР СТИПЕНДИЯ ВА ЕТОҚХОНА БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИ.

Кирувчилар қўйидаги ҳужжатларини топширадилар: ўқиниш юборилган ҳақида ишлаб турган ҳўжалик томонидан берилган йўлланма, маълумоти ҳақидаги ҳўж-
жатларнинг асл нўсхаси (аттестат, шаходатнома), соғлиғи ҳақида 286-намунадаги тиббий шаходатнома, 3х4 см. катталикдаги 3 дона фотосурат, таржиман ҳўли, турар жойидан маълумотнома, мактаб директори номига ариза.

ЎҚИШ 5 ЯНВАРДАН БОШЛАНАДИ.

Мурожаат қилиш учун манзилгоҳимиз: Тошкент вилояти, Тошкент ноҳияси, Гулистон қишлоқ Шўроси.
Келес автостанциясидан 479 — «Келес — Ёишт қўп-
рик», 231 — «Келес — Химик» автобусларининг қишлоқ Шўроси бекати.

478 — «Келес — Шредер институт» автобусининг «Р. П. Шредер номи институт» бекати, «Олой» бозоридан 168-«текор» автобусининг қишлоқ Шўроси бекати.

Ўзбекистон ССЖ Қишлоқ Ҳўжалик давлат-кооператив қўмитаси

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ҲЎЖАЛИК ТЕХНИКУМИ
1990—1991 ўқув йилига

«АГРОНОМИЯ» ва «ЎСИМЛИКЛАРНИ ҲИМОЯ
ҚИЛИШ» МУТАХАССИСИ БЎЙИЧА
СИРТҚИ БЎЛИМГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникумда ўқиниш муддати 3 йил 6 ой.

«АГРОНОМИЯ» бўлимининг битирганлар: қолқоз ва совхозларда дала агрономи, ўрта бўғин раҳбарлари (бригада бошлиқлари), уруғчилик ва селекция агрономи бўлиб ишлайдилар.

«ЎСИМЛИКЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ» бўлимининг битирганлар: агроном — энтомолог, ўсимликларнинг қарантин соҳаси бўйича агроном, қишлоқ ҳўжалик экениларнинг касалликларига — зарарқунадаларига қарши курашувчи мутахассис бўлиб ишлашлари мўкин.

СИРТҚИ БЎЛИМГА КИРУВЧИЛАР: танлаган мутахассисларига ариза билан қўйидаги ҳўжатларини қўшиб топширадилар:

Маълумоти ҳақида ҳўжат (асл нўсха), медицина справкаси 086/У формаси, 3х4 см. ҳажмли тўрт дона сурат, меҳнат дафтарасидан қўчирма, иш жойидан йўлланма, паспорт ва ҳарбий ҳўжат (билет) шахсан қўрсатилди.

Аризалар 30 ноябрдан қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 15 декабрдан бўлади.